

PELICAN Way of LIFE

Raport pentru public

LIFE-PELICANS.COM

Fotografii: Sean Weekly, Neil Aldridge, Jari Peltomäki / Wild Wonders of Europe, Dimitris Vavylis, Sebastian Bugariu, Natalie Clements, Vladimir Mladenov, Svilen Cheshmedzhiev, Jelle Harms, Adriana Todorova, Andriy Nekrasov, Damyan Petkov, Daniela Mihova, Jeroen Helmer, A. Panagiotopoulos, Oksana Sotnykova, Z. Trendafilov.

Designer: Oksana Sotnykova.

Toate drepturile rezervate. Fotografiiile și textele nu pot fi reproduse sau copiate sub nicio formă și nu pot fi distribuite fără aprobarea prealabilă a Rewilding Europe și a partenerilor.

Acest raport a fost realizat în cadrul inițiativei LIFE18 NAT/NL/000716 „Conservarea pelicanului creț de-a lungul rutei de migrație Marea Neagră–Mediterană” (Pelican Way of LIFE). Inițiativa a fost coordonată de Rewilding Europe, în parteneriat cu Bulgarian Society for the Protection of Birds/BirdLife Bulgaria (BSPB), Hellenic Ornithological Society/BirdLife Greece (HOS), Direcția Parcului Natural Persina (PNPD), Societatea Ornitologică Română/BirdLife România (SOR), Rewilding Romania și Rewilding Ukraine. A fost finanțată de Uniunea Europeană prin Programul LIFE și Fundația Arcadia, cu sprijinul Whitley Fund for Nature în Bulgaria și Green Fund în Grecia. Conținutul este responsabilitatea Rewilding Europe și a partenerilor săi și nu reflectă opiniile Uniunii Europene.

„Conservarea pelicanului creț de-a lungul rutei de migrație Marea Neagră–Mediterraneană”

Acronim: Pelican Way of LIFE

Cod de referință: LIFE18 NAT/NL/000716

Durată: Cinci ani și șapte luni

Data începerii: 01-09-2019

Data finalizării: 31-03-2025

Buget total: 1.773.676 euro

Contribuția UE: 1.330.255 euro

Beneficiar coordonator: Rewilding Europe

Beneficiari asociați:

Bulgarian Society for the Protection of Birds/BirdLife Bulgaria (BSPB)

Hellenic Ornithological Society/BirdLife Greece (HOS)

Direcția Parcului Natural Persina (PNPD)

Societatea Ornitologică Română/BirdLife România (SOR)

Rewilding Romania

Rewilding Ukraine

Website: life-pelicans.com

Cuprins

INTRODUCERE	5-7
DESPRE PELICANUL CREȚ	8
DE CE SPRIJINIM REVENIREA PELICANULUI CREȚ?	9-10
PROIECTUL ÎN CIFRE	11
ARIA GEOGRAFICĂ	12
ACTIVITĂȚI ȘI REZULTATE	
Monitorizarea populației	13
<i>Epidemia de gripă aviară</i>	14
Marcarea și inelarea	15-16
Reducerea riscului de coliziune	17
Îmbunătățirea condițiilor de cuibărit și odihnă	18-19
<i>Mare succes – două noi colonii în Bulgaria</i>	20
Stabilirea patrulelor	21-22
Monitorizare	23
Creșterea gradului de conștientizare privind revenirea pelicanilor	24-25
Educație de mediu	26-27
Sprijinirea conservării prin voluntariat	28
Turism bazat pe natură	29
PERSPECTIVE VIITOARE	30-31
MULȚUMIRI	32-34

Introducere

*Pelican Way of LIFE a fost o inițiativă complexă de conservare dedicată protejării pelicanului creț (*Pelecanus crispus*) de-a lungul rutei de migrație Marea Neagră–Mediterană. Între septembrie 2019 și martie 2025, inițiativa s-a concentrat pe reducerea amenințărilor și îmbunătățirea habitatelor în 27 de situri din România, Bulgaria, Grecia, precum și în două situri din Ucraina, sprijinind, de asemenea, dezvoltarea capacităților și cercetarea în Turcia, Albania, Muntenegru și Macedonia de Nord.*

Proiectul a avut ca obiectiv principal asigurarea refacerii populației de pelican creț din sud-estul Europei. El a intensificat activitățile de cercetare pentru a înțelege dimensiunea populației, cuibăritul, migrația și amenințările, a implicat factorii locali de decizie pentru a reduce activitățile ilegale și a îmbunătățit condițiile de cuibărit prin restaurarea habitatelor și construirea de platforme de cuibărit.

De asemenea, Pelican Way of LIFE a acționat pentru a reduce mortalitatea pelicanilor, abordând pericole precum liniile electrice. Inițiativa a promovat mândria locală, sprijinul pentru eforturile de conservare și a crescut gradul de conștientizare în comunitățile locale, implicând un număr tot mai mare de părți interesate în protejarea acestei specii emblematică și a habitatelor vitale, inclusiv a **siturilor Natura 2000**.

Activitățile au fost implementate de **Rewilding Europe** împreună cu partenerii, părțile interesate și voluntarii. Principalii parteneri au fost Bulgarian Society for the Protection of Birds/BirdLife Bulgaria (BSPB) și Direcția Parcului Natural Persina (PNPD) în Bulgaria, Hellenic Ornithological Society/BirdLife Greece (HOS) în Grecia, Societatea Ornitologică Română/BirdLife România (SOR) și Rewilding Romania în România, precum și Rewilding Ukraine în Ucraina.

Activitățile desfășurate au obținut rezultate semnificative, precum **stabilirea a două noi colonii de pelicani în Bulgaria**. În 2022, o epidemie de gripă aviară a provocat o scădere severă a numărului de pelicani creți în Europa, întrerupând tendințele de creștere ale populației. Cu toate acestea, proiectul a avut un rol crucial în stabilizarea populației speciei și în sprijinirea refacerii acesteia după epidemie.

Pelican Way of LIFE a pus bazele pentru viitoare eforturi de refacere a pelicanului creț și a habitatelor sale, promovând totodată conștientizarea, implicarea comunității, educația și turismul bazat pe natură. **Aceste eforturi oferă speranță pentru revenirea acestor păsări magnifice în peisajele europene.**

Despre pelicanul creț

Cu o anvergură a aripilor de aproape trei metri și o greutate de peste 10 kilograme, pelicanul creț este una dintre cele mai impresionante păsări care cuibăresc în Europa. Vederea unui stol de pelicani ridicându-se în aer este un spectacol de-a dreptul uimitor.

Pentru a se reproduce, pelicanii creți au nevoie de ape stătătoare, bogate în pește și lipsite de deranj din cauza activităților umane, cu zone extinse de apă mică și inundabile. Pelicanii se hrănesc cu pește și pescuiesc fie solitar, fie în grupuri, uneori chiar alături de alte specii, precum cormoranii. Aceștia revin de obicei la locurile tradiționale de cuibărit, care pot include de la un singur cuib până la peste 1400 de cuiburi (deși, în general, sunt mai puțin sociabili decât alte specii de pelicani). Cuiburile lor sunt grămezi simple de vegetație, amplasate pe insule sau pe plauri. Femelele depun între unu și trei ouă — puii eclozează fără pene, dar în scurt timp sunt acoperiți cu un puf alb. Puii de pelican sunt adevărați campioni la creșterea în greutate: un pui care cântărește doar 100 de grame la eclozare poate ajunge la 500 de grame în doar șase zile. Puii părăsesc cuibul la aproximativ 85 de zile și devin complet independenți la scurt timp după aceea.

Pelicanul creț este o specie amenințată la nivel global. Extrem de vulnerabil în întreaga sa arie geografică, este clasificat ca „aproape amenințat” pe Lista Roșie a IUCN. Populația globală a acestei specii a suferit un declin dramatic în ultimele decenii, principalele cauze fiind coliziunile cu liniile electrice, degradarea habitatului, deranjul, persecuția directă din partea pescarilor și lipsa conștientizării în comunitățile locale. Aceste amenințări, combinate cu lipsa datelor științifice, fac ca viitorul pelicanului creț să depindă în mare măsură de acțiuni de conservare dedicate.

Se estimează că populația globală numără aproximativ 20.000 de indivizi, iar populația de pe ruta de migrație Marea Neagră-Mediterană – ținta acestui proiect – reprezintă aproape jumătate din total (peste 8.000 de perechi cuibăritoare).

În Grecia, Bulgaria și România, pelicanul creț este protejat prin lege, incluzând puii și locurile de cuibărit. Planuri Naționale de Acțiune pentru conservare au fost dezvoltate și implementate în Bulgaria și România.

În toate cele trei țări, locurile de reproducere și odihnă, precum și cele mai importante habitate de hrănire sunt desemnate ca Arii de Importanță Avifaunistică (IBA) și Arii de Protecție Specială Avifaunistică (SPA). **În Ucraina, specia este inclusă în Cartea Roșie a Ucrainei,** ceea ce îi conferă protecție legală.

De ce sprijinim revenirea pelicanului creț?

Pelicanul creț este un ambasador al rețelei vaste de zone umede interconectate din Europa.

Sprijinirea revenirii acestei specii emblematică, ca specie indicator, poate contribui indirect la restaurarea unor suprafețe extinse de habitate umede, lacustre și mlăștinoase, benefice pentru multe alte specii. **Populația de pelicani creți continuă să dea semne de refacere în arealul său din sud-estul Europei, inclusiv în Delta Dunării.** Totuși, natura fragmentată a populațiilor reprezintă o provocare pentru stabilitatea lor pe termen lung.

Găsirea unor metode noi de a crește numărul pelicanilor poate revitaliza ecosistemele și poate atrage atenția asupra necesității de a proteja formal aceste habitate, asupra beneficiilor restaurării zonelor umede la scară largă și asupra valorii proceselor naturale. De asemenea, poate sublinia importanța existenței unor populații sănătoase de pești, ducând astfel la restaurarea și refacerea râurilor.

Pelicanul creț poate îndeplini toate aceste roluri, servind totodată ca ambasador al necesității rețelelor de zone umede bine conectate și renaturate în Europa.

Fiind o specie emblematică, pelicanul creț este și o atracție principală pentru birdwatcheri, fotografi de natură și iubitorii de natură. Cu anvergura sa impresionantă, penajul nupțial spectaculos și zborul său impresionant, reprezintă o prezență memorabilă.

Prin susținerea turismului bazat pe natură, prezența pelicanilor creți generează venituri pentru comunități, în timp ce crește gradul de conștientizare ecologică și susține eforturile de conservare. Protejarea acestor păsări și a habitatelor lor garantează că și generațiile viitoare vor putea admira aceste simboluri ale biodiversității în sălbăcie, întărind legătura dintre conservarea naturii și sustenabilitatea economică.

Inițiativa în cifre

12 platforme de cuibărit construite și reparate, extinzând arealul de cuibărit al speciei.

300 de pelicani inelați și 24 de pelicani echipați cu transmițătoare satelitare în Grecia, Bulgaria și România.

3 olimpiade și o tabără educațională au încheiat eforturile educaționale ale partenerilor.

10+ sesiuni de instruire și ateliere care au consolidat capacitatea factorilor implicați în conservarea pelicanului.

10+ km de linii electrice făcute mai sigure prin instalarea de dispozitive de semnalizare, izolare și îngroparea cablurilor.

2 noi colonii de cuibărit stabilite, cu peste 100 de cuiburi înregistrate până în 2025.

59 de materiale promoționale create și distribuite în mii de exemplare.

50+ de vizite școlare și evenimente educaționale organizate, cu două programe educaționale derulate în 26 de școli, promovând conștientizarea și aprecierea în rândul tinerilor.

4 misiuni video profesionale și numeroase filmări de teren, rezultând în 4 videoclipuri și peste 75 de clipuri scurte.

5 misiuni foto profesionale și peste 100 de ședințe foto organizate de parteneri, producând peste 2.000 de fotografii.

9 numărători simultane ale pelicanilor realizate anual în timpul iernii și primăverii în țările balcanice.

121 de articole publicate pe site-ul proiectului, atrăgând 122.000 de vizitatori unici.

7 scheme de patrulare stabilite, cu peste 1.000 de vizite de patrulare pentru monitorizarea coloniilor și prevenirea deranjului.

3 festivaluri și 2 expoziții au sporit implicarea comunității.

27 de situri Natura 2000 din România, Bulgaria, Grecia și 2 situri din Ucraina au fost implicate în acțiunile proiectului.

10 acorduri turistice, 3 programe de birdwatching și 3 trasee turistice

care promovează turismul bazat pe natură.

7 tabere de voluntariat organizate pentru îmbunătățirea habitatelor și a locurilor de cuibărit pentru specie.

12 panouri informative instalate pentru promovarea inițiativei și sprijinirea turismului.

2 excursii pentru presă organizate și numeroase vizite media facilitate de partenerii proiectului.

1.700 de publicații și postări, ajungând la peste 10 milioane de persoane prin mass-media și canalele partenerilor.

2.108 postări pe rețelele de socializare ale inițiativei, ajungând la 735.000 de persoane.

Aria geografică

Inițiativa Pelican Way of LIFE a fost implementată în 27 de situri din România, Bulgaria, Grecia și Ucraina, acoperind habitate diverse precum lacuri, insule, zone umede și mlaștini.

GRECIA

Înainte de izbucnirea gripei aviare din 2022, Grecia găzduia aproximativ o treime din populația globală de pelican creț. Există șase colonii de cuibărit, inclusiv una pe Lacul Prespa — cea mai mare din lume, cu 1.200 de perechi cuibăritoare. Eforturile s-au concentrat în Golful Amvrakikos și zonele umede Messolonghi, unde coloniile au crescut și s-au extins în ultimii ani.

BULGARIA

Populația de pelicani creți care cuibăreau în Bulgaria era estimată la 70–120 de perechi la începutul proiectului. Specia cuibărește regulat pe Lacul Srebarna, iar coloniile s-au format anterior și pe platformele artificiale de cuibărit din mlaștina Peschina, situată în Parcul Natural Persina. Inițiativa a acoperit 10 situri cheie, cum ar fi Complexul Insulelor Belene, Complexul Straldzha și Lacul Atanasovsko.

ROMÂNIA

România găzduiește între 450 și 500 de perechi cuibăritoare, majoritatea în Delta Dunării, cu 15 situri ale proiectului, incluzând Complexul Razim-Sinoe, insulele de pe Dunăre și Lacul Tașaul. Specia este rezidentă și parțial migratoare, cu indivizi necuibăritori dispersându-se de-a lungul Dunării Inferioare și de-a lungul coastei vestice a Mării Negre.

UCRAINA

Delta Dunării din Ucraina găzduiește până la 150 de pelicani în perioada de iernare, iar ultima documentare a cuibăritului datează de acum aproximativ șase ani. Activitățile s-au concentrat pe Lacul Kartal și pe Rezervația Biosferei Dunării, unde specia se odihnește și se hrănește.

Activități și realizări

MONITORIZAREA POPULAȚIEI

În ciuda eforturilor continue de conservare, există încă lacune importante de cunoaștere privind pelicanul creț, afectând protecția sa pe termen lung. Pentru a răspunde acestor nevoi, cercetătorii au studiat statutul populației, deplasările, modelele de dispersie, amenințările și siturile cheie de-a lungul rutei de migrație, utilizând telemetria prin satelit, inelarea și recensăminte simultane.

Deoarece păsările nu recunosc granițele, a fost dezvoltată o abordare unificată de monitorizare în toate țările participante la proiect. Protocoale standardizate au asigurat consistența în colectarea datelor, iar o bază de date GIS a fost creată pentru a centraliza și analiza informațiile.

Pentru a oferi o imagine precisă asupra distribuției populației și utilizării habitatului, au fost realizate anual numărători simultane în sud-estul Europei. Experți și voluntari au monitorizat sute de zone umede, oferind informații valoroase despre distribuția speciei. Recensămintele de iarnă (decembrie) au ajutat la evaluarea succesului

NUMĂRUL TOTAL DE PERECHI REPRODUCĂTOARE ÎN TOATE ȚĂRILE

2021	1099
2022	807
2023	899
2024	976

reproductiv, iar cele de primăvară (mai–iunie) au evaluat dimensiunea și distribuția populației, atât pentru pelicanul creț, cât și pentru pelicanul comun.

În timpul derulării proiectului, **a avut loc un declin semnificativ al populației, cauzat de o epidemie de gripă aviară.** Cu toate acestea, eforturile de monitorizare indică acum semne de stabilizare, subliniind importanța cercetării și acțiunilor continue de conservare pentru protejarea viitorului speciei.

EPIDEMIA DE GRIPĂ AVIARĂ

La începutul anului 2022, o epidemie severă de gripă aviară a devastat populațiile de pelicani creți din Balcani.

În Grecia, peste 2.200 de pelicani au murit, reprezentând aproape 40% din populația națională. În România s-au raportat pierderi de aproximativ 158 de pelicani adulți, adică aproximativ 20% dintre adulții cuibăritori. **Per ansamblu, epidemia**

a provocat pierderea a aproape **10% din populația globală de pelicani creți.**

Eforturile pentru a atenua impactul epidemiei au inclus îndepărtarea carcaselor și implementarea măsurilor de carantină pentru a preveni

răspândirea bolii. Acest eveniment subliniază vulnerabilitatea speciei și necesitatea continuării inițiativelor de conservare.

Eforturile desfășurate în cadrul Pelican Way of LIFE au ajutat la stabilizarea populației de pelican creț în sud-estul Europei, iar ulterior s-au observat semne de recuperare.

MARCAREA ȘI INELAREA

Pentru a înțelege mai bine ecologia, mișcările și comportamentul pelicanilor creți, **oamenii de știință au folosit inelarea și transmițătoare satelitare pentru a urmări păsări individuale de-a lungul arealului lor.** Pe viitor, aceste informații vor îmbunătăți planificarea măsurilor de conservare, asigurând un viitor mai sigur pentru aceste păsări mărețe.

În cadrul unor misiuni de inelare reușite în Grecia, Bulgaria și România, **aproximativ 300 de pui au fost inelați.** Fiecare pasăre a primit un inel cu un număr unic de identificare, permițând cercetătorilor să-i urmărească deplasările.

Pentru a colecta informații mai detaliate, în timp real, **au fost montate transmițătoare satelitare pe 24 de pelicani creți** din Bulgaria, Grecia, România și Albania, împreună cu câțiva pelicani comuni. Aceste dispozitive au oferit informații valoroase despre locurile hrănire, reproducere și utilizarea habitatelor, dezvăluind că pelicanii creți călătoresc de obicei pe distanțe mai scurte, în timp ce pelicanii comuni străbat distanțe mult mai mari.

Un pelican comun inelat în Bulgaria a parcurs aproape 56.000 km în trei ani, traversând 14 țări – din Ucraina până în Sudan – cu un record de 361 km într-o singură zi și o altitudine maximă de peste doi kilometri deasupra nivelului mării.

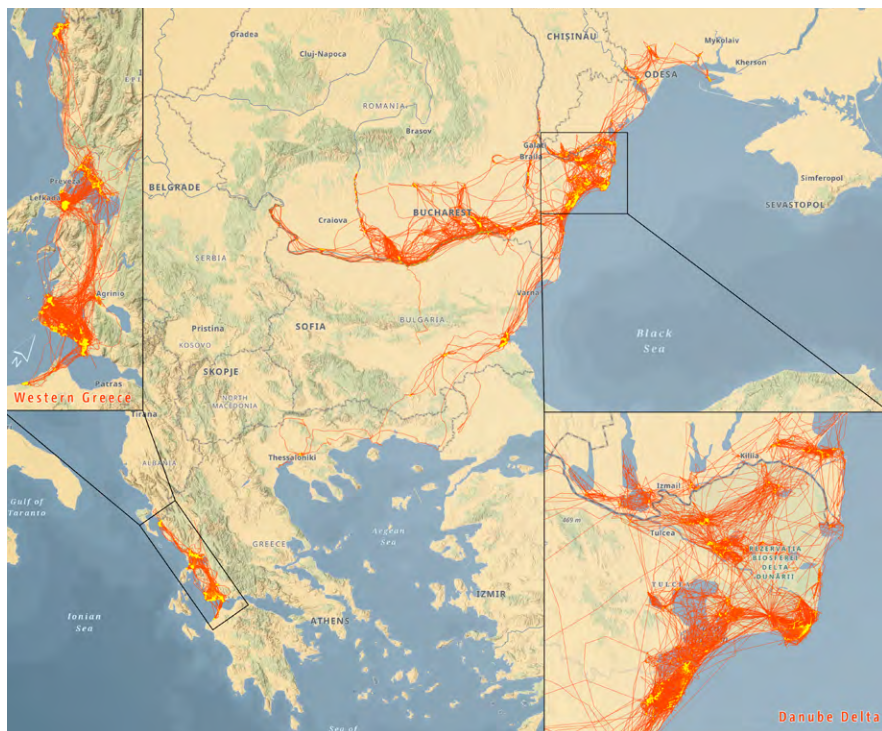

Din păcate, nu toate păsările au supraviețuit, dar datele de monitorizare au ajutat la identificarea amenințărilor cheie și a cauzelor mortalității, orientând astfel eforturile de conservare.

Pentru implicarea publicului, a fost creată o pagină web dedicată care permite urmărirea în timp aproape real a mișcărilor pelicanilor creți:

life-pelicans.com/track-the-dalmatian-pelicans

DATELE DE URMĂRIRE ALE PELICANILOR ETICHETAȚI PRIN INTERMEDIUL INIȚIATIVEI

REDUCEREA RISCULUI DE COLIZIUNE

Liniile electrice aeriene reprezintă o amenințare gravă pentru păsări – în special pentru speciile cu manevrabilitate redusă, precum pelicanii creți – din cauza coliziunilor și electrocutărilor. Pelicanii se concentrează adesea în timpul zborului asupra luciului de apă spre care se îndreaptă, acest lucru făcând dificilă detectarea cablurilor, mai ales în condiții de vizibilitate redusă. Coliziunile și electrocutările duc la pierderea a peste 4% din populația de pelican creț din sud-estul Europei.

Pentru a atenua acest risc, **proiectul Pelican Way of LIFE a colaborat cu companii de utilități din România, Bulgaria și Grecia pentru a securiza peste 10 km de linii electrice din zone-cheie** – inclusiv zonele umede Burgas, Rezervația Biosferei Delta Dunării și zonele umede Messolonghi.

Instalarea de dispozitive vizuale pe cabluri („bird diverters”) a redus coliziunile cu până la 94%. Alte măsuri au inclus izolarea cablurilor, înlocuirea firelor electrice cu cabluri răsucite, pentru o mai bună vizibilitate și îngroparea secțiunilor cu risc ridicat.

Un studiu a fost realizat în aceste țări pentru a evalua impactul rețelelor electrice de 20 kV și 110 kV asupra pelicanilor creți și altor păsări. **Studiul a identificat liniile cele mai periculoase și a priorizat zonele pentru instalarea dispozitivelor de protecție.**

În România, au fost identificate 6,5 km de linii electrice periculoase, cu 400 de dispozitive instalate pe grindul Chituc și la Lacul Iezer Călărași. În Bulgaria, au fost identificate 49 km de linii periculoase, iar **metoda inovatoare de instalare a dispozitivelor cu ajutorul dronelor a fost pilotată** în zona Burgas. În Grecia, 7,4 km de linii periculoase au fost identificate, iar unele secțiuni au fost îngropate sau izolate.

ÎMBUNĂȚĂȚIREA CONDIȚIILOR DE CUIBĂRIT ȘI ODIHNĂ

Pentru a îmbunătăți condițiile de cuibărit și de odihnă pentru pelicanii creți, **au fost construite sau extinse platforme artificiale de cuibărit în locații cheie din Bulgaria și Ucraina**. Multe dintre aceste platforme au fost echipate cu manechine de pelicani pentru a atrage păsările reale. În fiecare an, partenerii și voluntarii au întreținut platformele, acoperindu-le cu stuf proaspăt pentru a le face mai atractive în sezonul de cuibărit.

Platforme noi sau reabilitate au fost instalate în următoarele situri:

Bulgaria: Ariile Protejate Kalimok-Brushlen (două platforme), Insula Persin (două platforme), Complexul Mandra-Poda (trei platforme)

Ucraina: Delta exterioară a Dunării, ramura Chilia (două platforme), Unul dintre lacurile dunărene (o platformă), Insula Ermakiv (două platforme).

Platformele de cuibărit joacă un rol esențial în conservarea pelicanului creț, oferind locuri sigure de reproducere în regiunile în care habitatele naturale sunt amenințate.

Aproximativ 80% dintre zonele umede europene au dispărut în ultimul secol, iar cele rămase sunt degradate din cauza presiunii umane și sunt extrem de vulnerabile la schimbările climatice. Aceste platforme imită insulele naturale, oferind protecție împotriva prădătorilor și a deranjului. Ele s-au dovedit deja extrem de eficiente în mai multe țări, servind ca soluție temporară până la restaurarea pe scară largă a habitatelor umede. În Ucraina, astfel de inițiative de refacere sunt deja în curs, inclusiv restaurarea lacurilor dunărene și a zonelor de luncă.

În Bulgaria, platformele au fost utilizate cu succes pentru cuibărit, ducând la formarea a două noi colonii. În delta ucraineană a Dunării, unde pelicanii nu mai cuibăriseră de aproximativ șase ani, unele platforme au fost utilizate ca locuri de odihnă – un prim pas promițător către viitoare colonii de cuibărit. Din păcate, activitățile militare și restricțiile impuse de război au perturbat cuibăritul și au limitat accesul la unele platforme pentru monitorizare.

SUCCES MAJOR – DOUĂ NOI COLONII DE REPRODUCERE ÎN BULGARIA

Inițiativa Pelican Way of LIFE a înregistrat un succes major în conservare în Bulgaria, odată cu formarea a două noi colonii de pelican creț în Ariile Protejate Kalimok-Brushlen și în Complexul Mandra-Poda.

În Kalimok-Brushlen, o platformă din lemn pe piloni a fost construită în decembrie 2020, iar ulterior a mai fost adăugată o platformă.

Primul succes reproductiv a fost obținut în aprilie 2021, când trei perechi au crescut patru pui.

De atunci, colonia a înflorit: în 2024, un număr record de 92 de perechi au crescut 120 de pui pe platforme și

pe copacii căzuți din jur, consolidând astfel prezența speciei în zonă.

A doua colonie nouă s-a format în **Complexul Mandra-Poda**, unde, la sfârșitul anului 2021, au fost construite două platforme plutitoare în bazinele de oxidare ale companiei **Lukoil Neftochim Burgas**.

Aceste platforme au devenit rapid locuri preferate de odihnă și cuibărit pentru pelicani

și alte păsări de apă, datorită lipsei deranjului uman.

În august 2024, a fost construită o platformă suplimentară din lemn, sporind oportunitățile de cuibărit.

Până la începutul lui 2025, noua colonie număra 23 de cuiburi, cu așteptări de creștere a numărului de perechi cuibăritoare.

Aceste realizări remarcabile marchează un pas important înainte în extinderea arealului de reproducere a speciei.

STABILIREA PATRULELOR

Pentru a reduce persecuția și deranjul asupra pelicanilor creți, au fost stabilite noi scheme de patrulare în șapte situri cheie din România, Bulgaria și Grecia, în colaborare cu autoritățile locale și asociațiile de vânătoare.

Aceste eforturi au ajutat la monitorizarea coloniilor de cuibărit, prevenirea deranjului și îmbunătățirea protecției speciilor.

În România (Lacul Tașaul), patrularea a fost realizată pe tot parcursul anului, cu intensificare în sezonul de cuibărit. Patrulele au avut loc de mai multe ori pe săptămână, folosind lunete de observație din punctele cu vizibilitate de pe mal asupra coloniilor.

În Grecia (Zonele umede Messolonghi și Golful Amvrakikos) a fost concepută și implementată o schemă de patrulare, desfășurându-se 435 de patrule pe durata a patru sezoane de cuibărit.

În Bulgaria, au fost lansate mai multe inițiative:

Parcul Natural Persina a introdus o nouă schemă de patrulare pentru monitorizarea nivelurilor de deranj de-a lungul Dunării, în apropierea Parcului. Acest efort a fost completat ulterior cu un sistem video modernizat de supraveghere pe Insula Persin.

O patrulare pe apă a fost realizată în jurul **Grupului de Insule Nikopol** și **Complexului Insulelor Belene**, pentru a evalua populațiile de pelicani și nivelurile de deranj.

Scheme de patrulare separate au fost stabilite în zonele **Studen Kladenetz**, **Ovcharitza** și **Rozov Kladenec**, cu accent pe patrularea de toamnă și iarnă.

Aceste eforturi de patrulare, însumând peste 1.000 de vizite de patrulare în total, joacă un rol vital în protejarea pelicanilor, reducerea amenințărilor și asigurarea unor condiții mai sigure de cuibărit pe întregul lor areal.

MONITORIZAREA

Monitorizarea indicatorilor cheie este crucială pentru evaluarea succesului măsurilor de conservare. De-a lungul întregului proiect, echipele din toate țările participante au desfășurat monitorizări continue pentru a urmări progresul și pentru a identifica eventualele provocări.

Indicatorii monitorizați au inclus: Nivelurile de deranj și persecuție, Braconajul, Eficiența patrulelor, Starea siturilor de odihnă și cuibărit, Numărul de perechi cuibăritoare, Populațiile de pelicani în afara sezonului de reproducere, Eficiența dispozitivelor instalate pe liniile electrice. Eforturile de monitorizare au fost sintetizate în mai multe rapoarte disponibile pe site-ul proiectului. De asemenea, a fost evaluat impactul socio-economic al proiectului și influența acestuia asupra serviciilor bazate pe natură, prin chestionare aplicate părților interesate din toate țările participante.

Pentru a evalua nivelul de coexistență între oameni și fauna sălbatică, au fost realizate sondaje printre pescari și proprietari de pescării. Acestea au indicat o schimbare pozitivă a atitudinii față de pelicanii creți, în special odată cu recunoașterea beneficiilor turismului bazat pe natură.

CREȘTEREA GRADULUI DE CONȘTIENTIZARE PENTRU REVENIREA PELICANULUI CREȚ

Implicarea comunităților și a publicului larg a stat la baza proiectului Pelican Way of LIFE, promovând un angajament comun pentru conservarea pelicanului creț în întreaga Europă. Acțiunile au implicat oameni de toate vârstele prin ateliere interactive, programe educaționale și activități organizate cu voluntari, contribuind la o înțelegere mai largă a importanței protecției speciei.

Pentru a crește nivelul de coexistență între oameni și fauna sălbatică, comunitățile locale au fost implicate activ în evenimente menite să schimbe percepțiile față de pelicani, adesea considerați competitori de către pescari.

Un exemplu remarcabil este Festivalul Pelicanului Creț din Bulgaria, organizat de trei ori. Acest eveniment a combinat jocuri, ateliere, conferințe și proiecții de filme pentru a crește gradul de conștientizare și pentru a promova reîntoarcerea pelicanilor ca specie cuibăritoare în Parcul Natural Persina. De asemenea, a fost realizat un **model 3D al unei colonii de pelicani creți** pentru centrul de vizitare al Parcului, sprijinind activitățile educaționale.

Pentru a documenta activitățile și fauna sălbatică, **au fost realizate nouă misiuni profesionale de fotografie și filmare** în toate țările implicate în proiect, alături de peste o sută de sesiuni foto conduse de parteneri. Aceste acțiuni au rezultat în: peste 50 de videoclipuri scurte, patru filme importante, **inclusiv un film promoțional de înaltă calitate care evidențiază eforturile de conservare și promovează pelicanul creț.**

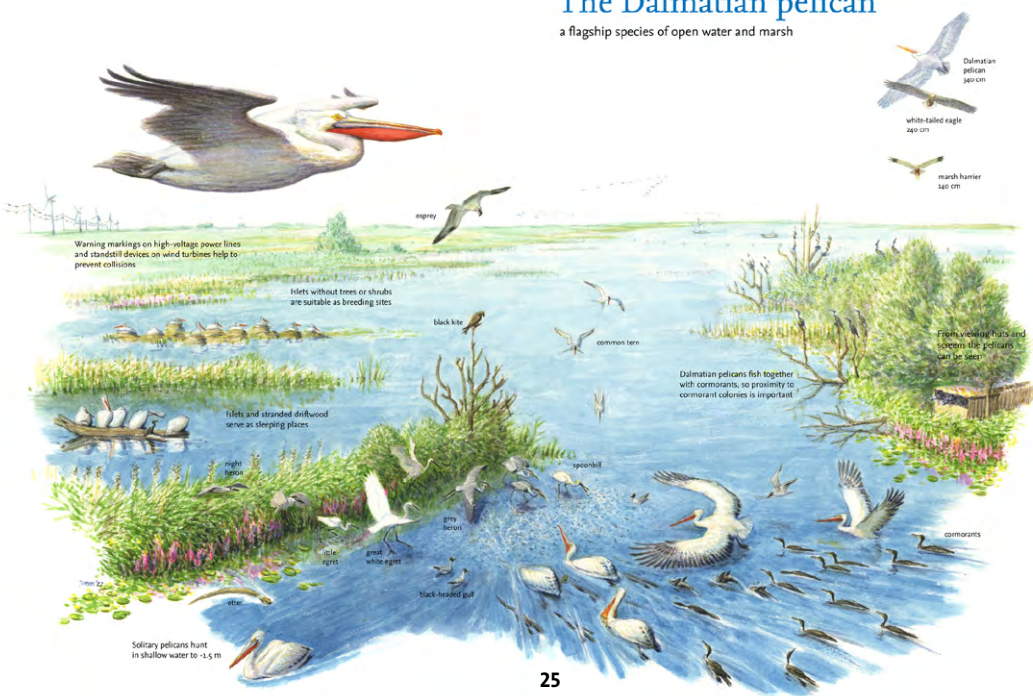
Vizibilitatea proiectului a fost amplificată și prin: **panouri informative, expoziții, materiale promoționale și informative, colaborări și legături între parteneri și alte inițiative.** Participarea activă la evenimente publice importante, cum ar fi UK Global Birdfair, alături de o prezență puternică pe rețelele sociale (Facebook, Instagram) și pe website-ul proiectului, au crescut considerabil vizibilitatea proiectului.

Excursiile cu presa organizate în România și activitățile media intense, susținute de toate organizațiile partenere pe canalele lor online, au dus la publicarea a peste 1.700 de articole și postări, ajungând la peste 10 milioane de persoane, inspirând astfel un sprijin public mai larg pentru conservarea pelicanului creț.

The Dalmatian pelican

a flagship species of open water and marsh

EDUCAȚIE

Proiectul Pelican Way of LIFE a dezvoltat și implementat programe educaționale dedicate pelicanului creș în 26 de școli din comunități locale cheie din Grecia, Ucraina, România și Moldova.

În Bulgaria și România, au fost vizitate **peste 50 de școli primare, gimnaziale și universități** pentru a susține prezentări educaționale, promovând conștientizarea ecologică și înțelegerea conservării pelicanilor și beneficiilor aduse comunităților locale. A fost realizată o gamă largă de materiale educaționale pentru copii, inclusiv autocolante, jocuri de societate, puzzle-uri, măști de pelicani, postere, pliante și altele, pentru a sprijini activitățile educaționale.

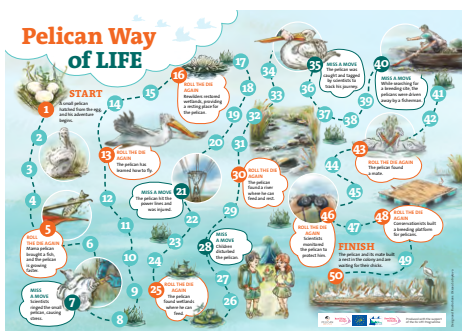
Aceste eforturi educaționale au culminat cu **Tabăra Educațională a Pelicanului** organizată în Delta Dunării, reunind peste 50 de participanți din toate țările implicate în proiect. Copiii cu vârste între 12 și 18 ani,

însoțiți de educatori, au participat la activități interactive, excursii de observare a faunei și exerciții practice. Participanții au lucrat în echipe pentru a investiga amenințările și oportunitățile pentru conservarea pelicanilor, iar educatorii au dobândit competențe și inspirație pentru activitățile viitoare.

În Bulgaria, Olimpiada Națională de Ornitologie a fost organizată între 2021 și 2023, reunind cei mai buni elevi din clasele V–VIII din întreaga țară, promovând educația ecologică și implicarea.

Inițiativa și-a extins activitățile și în Albania și Macedonia de Nord, consolidând capacitatea organizațiilor implicate în conservarea naturii prin seminare și ateliere pentru părțile interesate cheie. Aceste eforturi au avut ca scop construirea unui sprijin regional pentru inițiativele viitoare de conservare, asigurând succesul pe termen lung în protejarea pelicanilor creți și a habitatelor lor.

SPRIJINIREA CONSERVĂRII PRIN VOLUNTARIAT

Proiectul Pelican Way of LIFE a implicat peste 370 de voluntari în cadrul mai multor tabere de conservare organizate în Bulgaria, contribuind semnificativ la protecția păsărilor și restaurarea habitatelor.

Tabăra de conservare de la Lacul Atanasovsko, organizată anual pe durata proiectului, a vizat îmbunătățirea condițiilor de cuibărit pentru păsările de apă prin repararea insulelor artificiale și întreținerea infrastructurii esențiale.

Tabăra organizată în **Parcul Natural Persina**, desfășurată de trei ori, a combinat munca de teren practică cu activități educative, implicând comunități locale, studenți și iubitori ai naturii.

De asemenea, a fost înființată un **Grup de Reacție Rapidă** în **zona lacurilor Burgas**, o echipă dedicată de voluntari care patrulează lacurile pentru a detecta și raporta activitățile ilegale, asigurând un mediu sigur pentru păsările de apă.

Sute de voluntari din toate țările participante au luat parte și la activitățile de monitorizare a speciei.

Aceste eforturi bazate pe voluntariat au amplificat impactul conservării și au stimulat implicarea comunității, asigurând protecția pe termen lung a pelicanilor creți și a habitatelor acestora.

TURISM BAZAT PE NATURĂ

Pentru a stimula sprijinul pentru conservarea pelicanului creț, proiectul Pelican Way of LIFE a promovat turismul bazat pe natură, contribuind la veniturile comunităților locale și încurajând practicile durabile.

În România, a fost organizată prima sesiune de formare pentru barcagii și ghizi turistici la Sfântu Gheorghe, stabilind standarde corecte de ghidare pentru a reduce deranjul faunei sălbatice. Programul a fost ulterior replicat în Delta Oder, iar materialele de instruire au fost transformate într-un curs online disponibil în mai multe limbi.

În Bulgaria, Centrul pentru Natură Poda de lângă Burgas și-a extins rețeaua de turism bazat pe natură, colaborând cu 10 pensiuni și hoteluri locale, lansând trei noi programe de observare a păsărilor și dezvoltând două trasee turistice echipate cu ecrane de protecție și panouri informative.

În Grecia, au fost organizate două seminare de turism bazat pe natură pentru afacerile locale, iar pentru fiecare sit de proiect a fost realizat un ghid de birdwatching în limbile engleză și greacă.

Astfel, turismul bazat pe natură sprijină atât comunitățile locale, cât și conservarea habitatelor vitale pentru pelicani și alte specii din zonele umede.

Perspective viitoare

Deși proiectul s-a încheiat, eforturile de conservare continuă pentru a sprijini populația de pelican creți din sud-estul Europei.

Platformele de odihnă și cuibărit construite vor continua să fie întreținute și sprijinite de parteneri în Bulgaria și Ucraina.

Metodologia unificată de monitorizare dezvoltată va fi folosită pentru cercetări viitoare, bazându-se pe protocoale standardizate și o bază de date GIS centralizată.

Activitățile de patrulare și instruirea pescarilor și barcagiilor vor putea fi replicate cu succes și în alte inițiative. **Rewilding Europe a dezvoltat un modul de instruire online disponibil pentru ghizii de turism, axat pe reducerea deranjului păsărilor de apă.**

Liniile electrice continuă să reprezinte o amenințare nu doar pentru pelicani, ci și pentru multe alte specii de păsări, iar expertiza dobândită va putea fi aplicată și în alte proiecte de conservare.

Activitățile de educație și de creștere a gradului de conștientizare vor continua, folosindu-se materialele dezvoltate în cadrul inițiativei. Partenerii vor continua să promoveze turismul bazat pe natură, în special birdwatching-ul, prin materiale distribuite în punctele de informare, centre turistice și la evenimente precum Global Birdfair.

Mulțumiri

Succesul remarcabil al proiectului Pelican Way of LIFE a fost posibil datorită sprijinului neprețuit oferit de numeroși parteneri și colaboratori.

Echipa noastră comună își exprimă recunoștința profundă față de Programul LIFE al Comisiei Europene, Fundația Arcadia și Whitley Fund for Nature pentru sprijinul financiar acordat inițiativei, precum și față de toți partenerii, părțile interesate, colegii și echipele locale care au muncit extraordinar pentru a avea un impact pozitiv pe teren.

ÎN GRECIA:

Echipa HOS dorește să mulțumească Societății pentru Protecția Prespei pentru sprijinul științific și ajutorul acordat pe parcursul întregii inițiative; Unității de Management al Parcului Național Messolonghi și Ariilor Protejate din Grecia Centrală de Vest și Unității de Management al Văii Acheloos și Golfului Amvrakikos; Operatorului Rețelei de Distribuție a Energiei Electrice din Grecia pentru colaborarea în creșterea

siguranței rețelei electrice din Laguna Messolonghi; și Salinelor Messolonghi pentru permisiunea de a desfășura activități de monitorizare a păsărilor.

Mulțumiri speciale pentru Messolonghi By Locals pentru sprijinul acordat în multe acțiuni, precum și cooperativelor de pescari din Messolonghi și Amvrakikos, Clubului de Navigație Messolonghi și, în mod special, pescarilor care au ajutat în timpul campaniilor de inelare a pelicanilor.

De asemenea, mulțumiri Centrului de Informare pentru Lucrători și Șomeri din Messolonghi și Centrului de Informare din Arachthos-Arta.

Mulțumiri călduroase tuturor școlilor, elevilor și profesorilor care au participat la activitățile educaționale ale inițiativei — în special Liceului nr. 4 din Arta pentru participarea la Școala de Vară și Liceului nr. 1 și Liceului de Artă din Messolonghi pentru participarea la Academia de Vlogging.

Un imens „mulțumesc” tuturor unităților de management NECCA care au participat la recensămintele de pelicani de primăvară și iarnă — colaborarea lor a fost neprețuită — precum și organizațiilor și instituțiilor din Albania, Muntenegru, Macedonia de Nord și Turcia care au sprijinit recensămintele.

În final, dar nu mai puțin important, HOS mulțumește tuturor voluntarilor care i-au sprijinit de-a lungul inițiativei.

ÎN BULGARIA:

BSPB mulțumește tuturor membrilor și voluntarilor implicați în activitățile inițiativei. Mulțumiri instituțiilor educaționale partenere (școli și universități) care au sprijinit activitățile educaționale; companiei Elektrorazpredelenie Yug EAD pentru sprijinul oferit în instalarea dispozitivelor vizuale pentru păsări; Cramei Pink Pelican – Silistra pentru programul de donații dedicat speciei; lui Damyan Petkov pentru materialele foto-video gratuite furnizate; Asociației de Dezvoltare Turistică Tutrakan pentru sprijinul acordat în construirea platformelor în Ariile Protejate Kalimok-Brushlen; Lukoil Neftohim Burgas AD pentru sprijinul acordat la construirea platformelor plutitoare în lacurile de oxidare; și Centrului de Reabilitare și Înmulțire a Faunei Sălbatiche „Green Balkans”.

Direcția Parcului Natural Persina mulțumește Agenției Executive a Pădurilor și în special Universității din Shumen, Departamentul de Biologie, pentru organizarea taberei de conservare „Student Volunteer Camp – Persina Nature Park” timp de trei ani consecutiv.

Mulțumiri pentru sprijinul oferit de organizațiile și școlile locale din orașul Belene și Liceului „Dimitar Blagoev” din orașul Sviștov, precum și participării dedicate a tuturor celor 11 parcuri naturale din Bulgaria la cele trei Festivaluri ale Pelicanului Creț.

Mulțumiri către WWF-Bulgaria, Fundația pentru Biodiversitate Bulgară și Centrului de Salvare a Faunei „Green Balkans” pentru sprijinul acordat activităților de sensibilizare. Și, bineînțeles, mulțumiri speciale tuturor voluntarilor, elevilor, profesorilor, îndrumătorilor, comunităților locale și entuziaștilor implicați în activitățile inițiativei!

ÎN ROMÂNIA:

În primul rând, SOR dorește să transmită mulțumiri speciale tuturor voluntarilor care au contribuit la toate activitățile proiectului, în special la monitorizare – fără participarea lor, succesul inițiativei nu ar fi fost posibil.

De asemenea, mulțumiri Administrației Rezervației Biosferei Delta Dunării, partener strategic, și Institutului Național de Cercetare Delta Dunării, Administrației Parcului Natural Balta Mică a Brăilei, Rețelelor Electrice România – PPC, Administrației Apele Române, organizațiilor de pescuit din siturile Natura 2000 și tuturor școlilor care au găzduit activitățile educaționale, precum și doamnei Claudia Câmpeanu pentru realizarea de interviuri și reportaje.

Am beneficiat și de sprijinul Clubului Aerian Galați pentru monitorizarea aeriană, Observatorului Ornitologic Agigea, Centralei Ornitologice Române și Centrului de Reabilitare Visul Luanei pentru activitățile de monitorizare, inelare și reabilitare a păsărilor.

Mulțumiri Ibis Tours și Matfish pentru sprijinul acordat în momente cheie.

Rewilding România mulțumește directorilor de școli din Maliuc și Crișan pentru sprijinul acordat vizitelor educaționale și în special Școlii Jurilovca și Adnanei Pătrășcoiu pentru sprijinul oferit în organizarea taberei educaționale.

Mulțumiri autorităților locale din C.A. Rosetti, Crișan și Maliuc pentru sprijinul acordat instalării panourilor informative.

ÎN UCRAINA:

Rewilding Ukraine dorește să mulțumească directorului Oleksandr Voloshkevitch și echipei Rezervației Biosferei Delta Dunării pentru sprijinul acordat construirii platformelor în delta exterioară, în special Tetianei Balatska pentru organizarea interviurilor cu pescarii, operatorii de turism și alte părți interesate.

Mulțumiri Departamentului de Management al Apelor Izmail și domnului Panas Zhechkov pentru sprijinul acordat la construirea platformelor plutitoare pe Lacul Kartal și Insula Ermakiv.

Mulțumiri Ermak Ltd. și domnului Roman Klimenko pentru sprijinul acordat în construirea platformelor pe Insula Ermakiv.

Mulțumiri Școlii Vylkove nr. 2 pentru participarea activă la activitățile educaționale.

Mulțumiri lui Maksim Yakovlev și Oleksandr Kurakin pentru fotografiile și videoclipurile deosebite furnizate și Oksanei Sotnykova pentru design-urile și ilustrațiile sale remarcabile.

Și tuturor celorlalți parteneri, subcontractori, educatori și susținători care au ajutat la succesul inițiativei!

